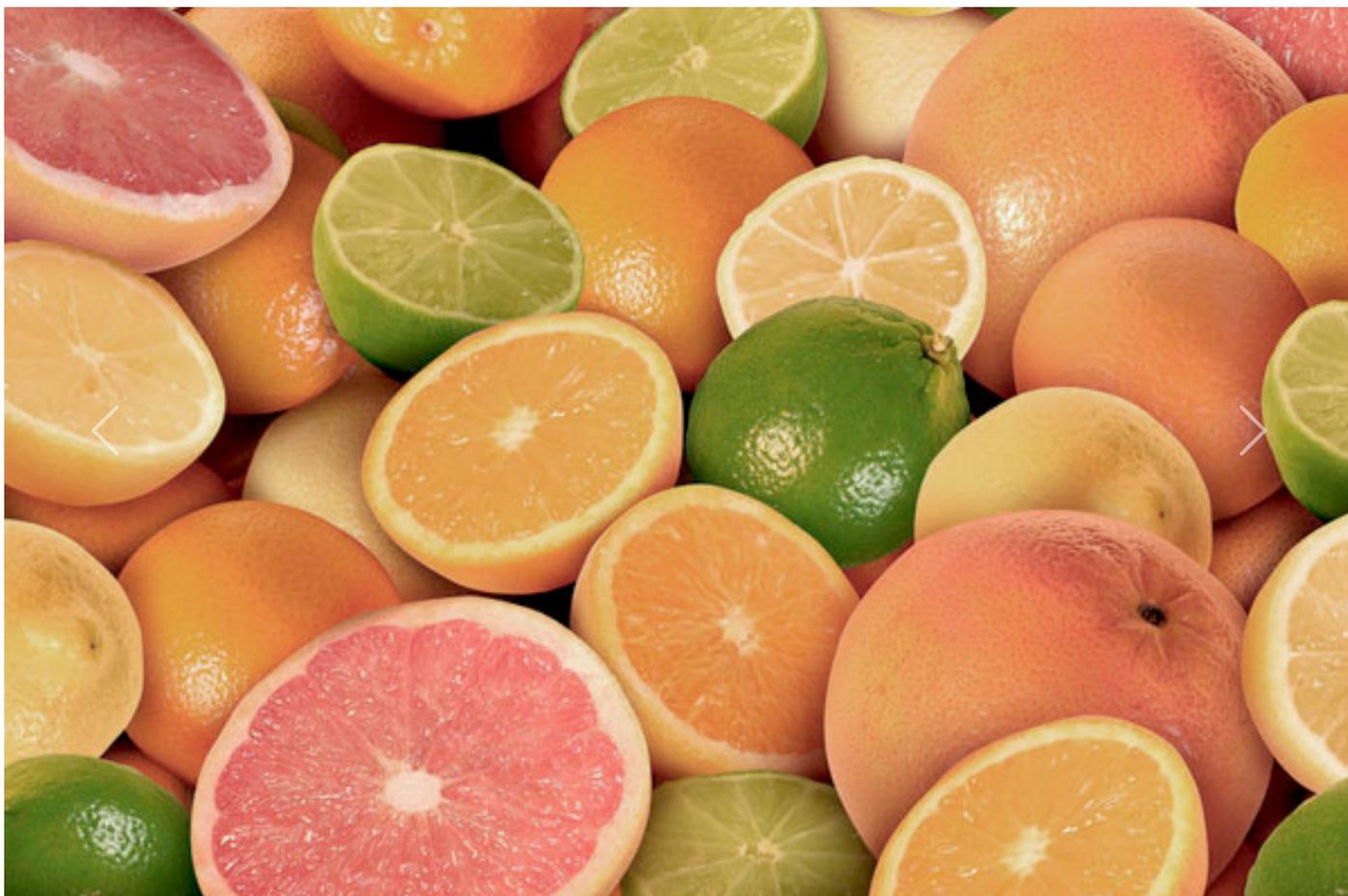

ЕС забрани опасен инсектицид

Автор(и): Растителна защита
Дата: 06.03.2020 Брой: 3/2020

Инсектицидът хлорпирифос вече се счита за силно токсичен. Предполага се, че уврежда мозъка и нервите на човешките и животински ембриони. Независимо от това, години наред той се използва широко в ЕС, включително и в обработката на цитрусови плодове. Химичното вещество получава последователно разрешителни за използване на територията на Съюза, въпреки острата критика. През януари 2020 г. изтече досегашното му одобрение и официално от 10.01.2020 г. хлорпирифосът и хлорпирифос метилът са забранени за употреба на европейския пазар.

Стратегията „от фермата до чинията“ и намбяване на използването на химическите пестициди

Европейската комисия гласува да не поднови разрешителното за употребата на хлорпирифос след изтичането на досегашния му одобрение, валидно до началото на януари 2020 г. По този начин Комисията прие оценката на Европейския орган за безопасност на храните (ЕОБХ), представил доклада си за този инсектицид в началото на юли 2019 г. Опасенията на ЕОБХ са, че хлорпирифосът може да доведе до генотоксични и неврологични ефекти по време на развитие на човешкия ембрион и като цяло да навреди на човешкото здраве.

Комисарят на ЕС по въпросите на здравето и безопасността на храните Стела Кириакидес подчерта на редовното заседание на Комисията: „Защитата на гражданите от опасни химикали е един от приоритетите на моя мандат и Европейската зелена сделка. Комисията няма да се колебае да забрани пестицидите, за които е доказано, че имат вредни последици за здравето. Сега призовавам държавите-членки да премахнат продуктите, съдържащи тези две вещества, от своя национален пазар. ”

Като част от Европейската зелена сделка, през първата половина на 2020 г. Комисията ще представи стратегията „от фермата до чинията“, една от целите на която е значително намаляване на зависимостта, опасностите и използването на химически пестициди, торове и антибиотици.

Препаратите с хлорпирифос се използват за борба с листни въшки, плодови мухи и други вредители. Прилагат се широко и в отглеждането на плодове, зеленчуци и зърнени култури, както и в лозарството и горското стопанство. Продуктите с хлорпирифос са разпространени в общо 20 европейски страни. В Южна Европа голяма част от продукцията с цитрусови плодове, също е третирана с този инсектицид. А значителна част от продуктите в ЕС, с доказано наличие на хлорпирифос, са импортирани стоки.

В някои страни от ЕС, опасният инсектицид е забранен още преди дискусията за продължаване на неговата употреба. В Германия например хлорпирифосът е забранен още от 2009 г., но множество замърсени храни попадат на пазара чрез внос. Според доклада на „Süddeutsche Zeitung“ през 2017 г. всеки трети вносен грейпфрут и портокал и всяка четвърта мандарина са били замърсени с остатъци от инсектицида. Следи от хлорпирифос са открити и във всяка пета проба вносен пипер.

Колко е токсичен хлорпирифоса?

Активното вещество хлорпирифос е одобрено в ЕС от 2006 г., оттогава разрешението е удължавано няколко пъти. Рисковете са известни отдавна: в средата на 2000-те учените откриват последователно в две дългосрочни проучвания, че дори малки количества хлорпирифос имат отрицателен ефект върху развитието на ембрионите.

Децата на жени, които влизат в контакт с хлорпирифос по време на бременността си, по-късно имат по-слабо изразени рефлексии, по-висок риск от синдром на хиперактивност и други нарушения в развитието си. Няколко последващи проучвания подкрепят първоначалните изследвания. В отговор използването на хлорпирифос на закрито - например за унищожители или спрейове за насекоми - беше забранено, което също имаше положителен ефект върху проучванията. Американската агенция за опазване на околната среда EPA обаче отхвърли забраната в земеделието през лятото. Вероятно предстои да преразгледа решението си в края на 2020 година.

Знаейки известните рискове, не би трябвало хлорпирифосът да бъде одобряван като инсектицида в ЕС, но той години наред е основна част от портфолиото на фирмите, занимаващи се с препарати за растителна защита, както бе съобщено през декември от Bayerische Rundfunk (BR) и всекидневника „taz“. Според докладите, които отразяват проучвания за опасността на химическото вещество, не са били взети предвид всички данни по време на процедурата, а само заключенията на докладите, които обикновено са финансирани от промишлеността.

Така в изследване проведено с животни още през 1998 г. се установява, че мозъкът на младите плъхове е по-малък от тези на родителите им и имат известни нарушения в развитието си, когато възрастните животни са яли продукти с наличието на хлорпирифос.

Процедура по отегляне от пазара

Веднага след влизането в сила на решението на Европейската Комисия да забрани използването на хлорпирифос и хлорпирифос метил, всички държави от ЕС са длъжни да отеглят одобрението си за двата химикали.

След това те могат да предоставят преходен период за употреба, съхранение или обезвреждане до три месеца.